

پیشخوان

وقتی عین‌السلطنه سالور «کارنامه پهلوی‌ها» را باز می‌گوید

برکشیدن رضاخان و ربعبافکنی اجتماعی

■ **سمانه صادقی**

اشری که هم‌اکنون در معرفی آن سخن می‌رود، گزیده‌ای از روزنامه قهرمان‌میرزا سالور ملقب به عین‌السلطنه در باب چگونگی بر کشیدن و قدرت‌یابی رضاخان است. بی‌تردید آنچه

عین‌السلطنه در این فقره به تاریخ سبده، می‌تواند بس آگاهی بخش و عبرت‌آموز باشد؛ این پژوهشی از سوی مظفر شاهی انجام شده و پژوهشکده تاریخ معاصر آن را ارائه بازار نشر ساخته‌است. تا زمانی‌ناشر در باب مختصات این کتاب، اشاراتی به ترتیب بی‌امده دارد.
«به گزارش روابط عمومی پژوهشکده تاریخ معاصر، کتاب کارنامه پهلوی‌ها به روایت روزنامه خاطرات عین‌السلطنه، تألیف مظفر شاهی به تازگی از سوی انتشارات پژوهشکده تاریخ معاصر منتشر شده است. این اثر در ۲۸۶ صفحه و با تیراژ هزار نسخه به بررسی رویدادهای تاریخی ایران از کودتای ۱۲۹۹ تا پایان جنگ جهانی دوم در سال ۱۳۲۴ می‌پردازد. این کتاب براساس یادداشت‌های روزانه قهرمان میرزا سالور ملقب به عین‌السلطنه، از چهره‌های آگاه به تحولات سیاسی و اجتماعی عصر قاجار و پهلوی، تنظیم شده است. خاطرات عین‌السلطنه که در بازه‌ای حدود ۶۴سال ثبت شده‌اند، از مهم‌ترین منابع تاریخی معاصر به‌شمار می‌آید و روایتی بی‌واسطه و عینی از وقایع آن دوران ارائه می‌دهند. در پنج فصل این کتاب، نویسنده با تمرکز بر بخش‌هایی از خاطرات عین‌السلطنه، به بررسی موضوعاتی همچون چگونگی قدرت‌گیری رضاخان، طرح جمهوری خواهی، براندازی قاجار به‌تایگذاری قزاق، همچنین شرایط ایران در دوران جنگ جهانی دوم می‌پردازد. این اثر در پی آن است تا در ریاد روایت‌های ارائه شده از این برهه تاریخی تاجه‌انفازه با مشاهدات مستقیم و درک معاصران آن وقایع همخوانی دارد. کتاب کارنامه پهلوی‌ها به روایت روزنامه خاطرات عین‌السلطنه،

رضاخان به گاه تصدی وزارت جنگ

منبعی از زشمند برای پژوهشگران تاریخ معاصر ایران و علاقه‌مندان به مطالعه تحولات سیاسی و اجتماعی دهه‌های آغازین سده حاضر خورشیدی است. بخشی از فصول و بخش‌های این اثر تاریخی، به قرار بی‌امده است؛ فضل اول روایت قهرمان میرزا سالور عین‌السلطنه از ورود رضاخان به‌صحنه سیاسی ایران (از کودتا تا نخست‌وزیری)؛ گام به گام تا کودتای سوم اسفند۱۲۹۹؛ نفرت تاریخی از حضور استعماری روس و انگلیس در ایران؛ تمهیدات انگلیسی‌ها برای کودتا؛ تهدید و تمهید برای تداوم سلطه اسپس؛ کودتا؛ توفیق‌الدوله)؛ قرار بود مستشاران انگلیسی در تمام امور دولتی نقش کارگردانی انگلیسی‌ها در کودتا؛ اعلامیه سیدضیاء در پاسخ دیرپای ایران و انگلستان؛/ کودتا جایگزین قرارداد ۱۹۱۹؛ تقویت موقعیت رضاخان در کابینه؛ وزیر جنگ و فرمانده قزاقخانه اسیدضیاء از چشم انگلیسی‌ها می‌افتد/ روح مملکت در دست انگلیسی‌ها؛ رضاخان عضو دائم کابینه‌ها؛ وزیر جنگ مورداعتماد انگلیسی‌ها؛ رضاخان در مسیر ربعبافکنی اجتماعی؛ تسلط نظامیان/ دستکاری‌ها و تبهکاری‌های مالی و حاکم و امرای نظامی؛ اظهار تأسف از ارج‌گزاری به‌مسبب کودتا و ناقض قانون اساسی اسلطه‌جویی‌ها و جاه‌طلبی‌های روزافزون سردار سپه؛ اسلطه امیر لشکر‌ها بر ایلات و ولایات؛ تسلط رضاخان بر کابینه و مقررات کشور/ از انتخابات مجلس دوره پنجم، تا صعود به مقام نخست‌وزیری؛ فضل دوم؛ روایت عین‌السلطنه از فرایند گذار رضاخان از مقام نخست‌وزیری به سراب بدر فاجد جمهوری خواهی از نخست‌وزیری تا جمهوری خواهی (آبان ۱۳۰۲- فروردین ۱۳۰۲)؛ جمهوری خواهی؛ الگو‌گیری از ترکیه/ روزنامه‌ها و نشریات اجزادی در راه ترویج جمهوری خواهی/ نفرت پراکنی علیه قاجار به‌تنگرافات موهوم و جعلی جمهوری خواهان؛ دست‌پنهان انگلیسی‌ها در پروژه جمهوری خواهی؛ ایزه هم‌تکلفات دستوری و جعلی در حمایت از جمهوری خواهی…»

■ **بروین قاضی**

در مقاله **پی آمده سعی شده است تا این مهم تبیین شود که این همایش عظیم در ذات خویش، تا کجا می‌تواندافت و خیزهای این کشور در دهه‌های پیشین را باززینما یاند؛ امید آنکه مفید و مقبول آید.**

■■■■

■ **چرا ۲۲ بهمن یک تقویم نیست، بلکه یک تاریخ است؟**

در تقویم‌های سیاسی جهان، روزهای ملی معمولاًمدای از یک خاطره دور هستند؛ روزی که سربازی برچی را برافراشته یا قراردادی امضا شده یا نظام جدیدی زمام‌امور را به دست گرفته است، اما ۲۲ بهمن در ایران، جنسی متفاوت دارد. برای فهم دقیق آنچه در بهمن ۱۴۰۴ و در چهل و هفتمین سالگرد انقلاب گذشت، نباید به لنز دوربین خبرنگاران رسانه‌هایی چون AFP یا رپوترز بسنده کرد. برای فهم این حضور باید به عقب برگشت؛ به ریشه‌های یک «دشمنی تاریخی» و یک «میراث ملی».

۲۲ بهمن امسال، تنها یک راهپیمایی نبود، بلکه «مانور قدرت» در میانه یک جنگ سرد نوین و پاسخی تاریخی به یک سده دخالت بیگانگان در امور ایران بود.

■ **تبارشناسی دشمنی از کودتا تا تحریم**

حقیقت این است که مواجهه امروز غرب با راهپیمایی ۲۲ بهمن، ادامه منطقی همان مسیری است که در ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ پیموده‌شد. غرب به رهبری بریتانیا و سپس آمریکا، هیچ‌گاه نتوانست «مستقل» را فهم و هضم کند. تاریخ می‌گوید که طبق قرارداد ۱۹۱۹ (معروف به قرارداد توفیق‌الدوله)، قرار بود مستشاران انگلیسی در تمام امور مالی و نظامی ایران مسلط شوند و ایران عملاً به مستعمره بریتانیا تبدیل شود. ایستادگی مردم در ۲۲ بهمن، ریشه در «نه» گفتن به چنین قراردادهای خائنانه‌ای دارد. همچنین نباید در ادواکراین و خاورمیانه تغییر می‌دهند، دوران رضاخان غافل‌شد؛ جایی که اراده مردم برای حفظ هویت ملی و مذهبی با گلوله مواجه شد. حضور مردم در راهپیمایی ۲۲ بهمن در واقع «انتقام تاریخی» از تمام سرکوب‌هایی است که در طول ۱۵۰سال گذشته از سوی عمال بیگانه بر این ملت روا شده است.

تاریخ می‌گوید که پیش از انقلاب ایران «اندارم منطقه»

بود، اما این زاندارم، قدرتش را از واشینگتن وام می‌گرفتا و وقتی در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، این موازنه برهم خورد، دشمنی‌ها از فاز «فوق» به فاز «حذف» تغییر کرد. از جنگ تحمیلی گرفته تا تحریم‌های فلج‌کننده، همه و همه با یک هدف طراحی شدند: «گسست میان مردم و حاکمیت» و رسانه‌های غربی در تمام این ۴۷سال با یک پیش‌فرض ثابت به استقبال ۲۲ بهمن رفتند: «این یک پیش‌گویی‌های تاریخی بود. برای درک عمق کینه که در ۲۲ بهمن باید به مدل «ایران پهلوی» نگاه کرد. در آن دوران، ایران «جزیره ثبات» نامیده می‌شد، اما این ثبات نه ریشه در اراده ملی، بلکه ریشه در «دکترین نیکسون» داشت. معماران سیاست خارجی آمریکا ایران را صرفاً به عنوان یک «انبار مهمات» و «پمپ بنزین» برای بلوک شرق و غرب می‌خواستند. اسناد تاریخی نشان می‌دهند که حتی در جریان ملی شدن صنعت نفت، پیشنهاد آمریکا و انگلیس به ایران نه بر پایه عدالت، بلکه بر پایه «تداوم غارت با بلخند» بود! انقلاب ۵۷این میزبازی را که از قرن ۱۹جیده شده بود، واگون کرد. بنابراین هر گامی که مردم در ۲۲ بهمن برمی‌دارند، لرزهای بر ستون‌های آن کانون‌های قدرت می‌اندازد که هنوز سوادی بازگشت به دوران «قانون کنسول‌گری» (کاپیتولاسیون) را در سر دارند.

■ **۲۲ بهمن امسال در آیینه رسانه‌های بین‌المللی**
امسال بیش از ۷هزار و ۷۰۰خبرنگار داخلی و خارجی، قالب‌های را ثبت کردند که با تحلیل‌های اتاق‌های فکر غرب همخوانی نداشت. خبرگزاری آژانس فرانس پرس (AFP) در گزارش خود اشاره کرد، این راهپیمایی در شرایطی بر گزار شد که ایران تحت شدیدترین فشارهای اقتصادی تاریخ معاصر قرار داد. شبکه CBS آمریکا و ZDF آلمان، برخلاف سال‌های گذشته که سعی در نادیده‌گرفتن جمعیت داشتند، امسال به «مستردگی جغرافیایی» این مراسم در بیش از هزار و ۴۰۰شهر اشاره کردند؛ چرا این تفاوت در پوشش خبری رخ داد؟ پاسخ را باید در «منطق قدرت» جست‌وجو کرد. وقتی پهلپادها و موشک‌های نمایش داده شده در مسیر راه‌پیمایی، طبق تحلیل‌های رپوترز و نشریات تخصصی مثل جینز دینند، روزنه قدرت را در ادواکراین و خاورمیانه تغییر می‌دهند، دیگر نمی‌توان حضور میلیونی پشتیبان این تکنولوژی را نادیده گرفت. نکته‌ای که در گزارش خبرگزاری ZDF آلمان و اتحادیه رادیو و تلویزیون‌های اروپا (EBU) مغفول ماند، اما دل‌آیه‌های زیرین تحلیل‌های‌شان وجود داشت. تضاد میان «واقعیت خیابان» و «واقعیت مجازی» بود، در حالی که رسانه‌های فارسی‌زبان لندن نشین در

عاریخ

تاریخ ۰۶۰۸۵۲۳

بازخوانی تاریخی و بین‌المللی حماسه ۲۲ بهمن ۱۴۰۴، در متن تحولات نوین جهانی

از تجربه دخالت بیگانه تا اراده حضور ملت

طول سال ۱۴۰۴، با بهره‌گیری از تکنیک‌های روانشناسی جمعی، سعی در القای «پایان مشروعیت انقلاب اسلامی» داشتند؛ حضور فیزیکی میلیون‌ها نفر در سرمای زمستان، عملاً این «حباب مجازی» را ترک‌اند. خبرگزاری رپوترز با اشاره به قدرت موشکی ایران در متن راهپیمایی به این حقیقت اعتراف کرد که ایران تحت تحریم، اکنون به لبه‌های دانش تکنولوژیک رسیده‌است. این در حالی است که در طول تاریخ، ایران حتی توان تولید سپیم‌خاردار هم نداشت؛ این جشش تاریخی، بزرگ‌ترین پاسخ به تئوری «ولستیک» است که غرب سال‌ها برای کشورهای جهان سوم تجویز کرده‌است.

■ **از خیابان‌های تهران تا عمق راهبردی منطقه**

حماسه ۲۲ بهمن امسال را نباید جدا از تحولات غزه، لبنان و یمن فراموش کرد؛ این نکته‌گواهی خواهد داد که حضور مردم ایران در این روز، «سوخت محرک» جبهه مقاومت در منطقه است. خبرگزاری الجزیره (بخش انگلیسی)، در تحلیل خود به درستی اشاره کرد که پیام ۲۲ بهمن امسال بیش از آنکه داخلی باشد، منطقه‌ای بود. وقتی سران کشورهای منطقه از نخست‌وزیر عراق تا مقامات پاکستان، پیام‌های تبریک رسمی می‌فرستند، در واقع در حال شناسایی یک «واقعیت تاریخی» هستند؛ ایران به عنوان یک «قدرت برآمده از درون» جایگاه خود را تثبیت کرده‌است. این همان چیزی است که اندیشکده‌هایی چون چاتم هاوس، از آن به عنوان «قدرت نرم» ایران یاد می‌کنند؛ قدرتی که نه با دلار، بلکه با «حضور میدانی» باز تولید می‌شود.

اگر بخواهیم ۲۲ بهمن را در پیوستار تاریخ ایران قرار دهیم، باید آن را با «قیام تنباکو» و «حماسه ۳۰ تیر ۱۳۳۱» مقایسه کنیم. در تمام این ایستگاه‌های تاریخی، هر گاه «مرجعیت دینی» و «اراده مردمی» با یکدیگر پیوند خوردند، پیروزی حاصل شد. تفاوت بزرگ ۲۲ بهمن با حرکت‌های قبلی در این است که این بار، این حرکت به یک «نهاد» تبدیل شده است. برخلاف نهضت مشروطه که به سرعت از نسوی عوامل سفارت انگلیس و مصادره و به استبداد رضاخان ختم شد، انقلاب اسلامی با تکیه بر آیین‌های ملی- مذهبی همچون راهپیمایی ۲۲ بهمن اجازه نداده‌است که حافظه تاریخی ملت دچار لکنت شود. این همان «جوهره تاریخی» است که مانع از تکرار فجایعی نظیر ۲۸ مرداد می‌شود. امروز که نگاه‌ها به سمت غزه و دریای سرخ است، ۲۲ بهمن به پناهنگاه معنوی جبهه مقاومت مبدل می‌شود. خبرگزاری المنار و الهیادین با پوشش لحظه به لحظه این مراسم به ملت‌های منطقه نشان دادند که «الگوی مقاومت» تنها در میدان جنگ نیست، بلکه در «ایستادگی مننی» تجلی

۲۳ بهمن ۱۳۵۷، تهران

اگر بخواهیم ۲۲ بهمن را در پیوستار تاریخی ایران قرار دهیم، باید آن را با قیام‌های «تنباکو» و «۳۰ تیر ۱۳۳۱» مقایسه کنیم. در این رخدادها، هر گاه «مرجعیت دینی» و «اراده مردمی» با یکدیگر پیوند خوردند، پیروزی آمد. تفاوت بزرگ ۲۲ بهمن در آن است که این حرکت به یک «نهاد» تبدیل شد. انقلاب اسلامی با تکیه بر آیین‌های مذهبی – ملی اجازه نداد که حافظه تاریخی ملت دچار لکنت شود

می‌یابد پیام حضور مردم ایران عبور از «ظلم تحمیلی امریکایی» در خاورمیانه است. این همان واقعیتی است که اندیشکده چاتم هاوس، از آن به عنوان «کلبوس استراتژیک غرب» یاد می‌کنند؛ ایرانی که نه تنها تسلیم نمی‌شود، بلکه الگوی ایستادگی اش را به عمق راهبردی منطقه صادر کرده‌است.

■ **تحلیل جامعه‌شناختی تاریخی، چرا مردم هنوز می‌آیند؟**

شاید در سطح جامعه این سؤال مطرح باشد که با وجود تمام نقدها و دشواری‌های معیشتی، چرا مردم همچنان در صحنه هستند؟ پاسخ در «حافظه تاریخی» ملت ایران نهفته است. ایرانیان به تجربه آموخته‌اند که «بی‌طرفی» در تاریخ به معنای «بی‌دفاع بودن» است. تجربه اشغال ایران در جنگ‌های جهانی اول و دوم به‌غم اعلام بی‌طرفی، به ملت آموخت که تنها راه بقا «قتدار» است و ۲۲ بهمن برای مردم نماد این اقتدار است.

تاریخ به ما می‌گوید که در کودتای ۲۸ مرداد، سازمان سیا (CIA) با صرف هزینه‌ای بالغ بر یک میلیون دلار، اراذل و اوباش را برای ایجاد ناامنی و ارباب در خیابان‌های تهران اجبر کرد تا دولت قانونی مصدق را سرنگون کنند. این دقیقاً همان مدل جنگ ترکیبی «ای است که در قرن بیست و یکم و با دلارهای نفتی و پلنفر هم‌جاری می‌ساز ی‌شد. اگر دیروز شعبان بی‌مخ و نوجه‌هایش با چاقو در خیابان‌ها عریه‌ده کشی می‌کردند، امروز لیدرهای اجاره‌ای در رسانه‌های فارسی‌زبان از لندن و واشینگتن همان نقش را ایفا می‌کنند. با این تفاوت که در ۲۸ مرداد، مردم به دلیل نبود «جبری منسجم» در صحنه نبودند، اما در ۲۲ بهمن ۱۴۰۴، حضور آگاهانه مردم نشان داد که ملت دیروز اجازه نخواهد داد تجربه تلخ ۲۸ مرداد تکرار شود. نمایش پهلپادهای خانواده «شاهد» (مانند شاهد ۱۳۶ و شاهد ۱۴۹ با همان غزه) و موشک‌های بالستیک خیبرشکن و «فتاح» (اولین موشک‌های هایپر سونیک ایران) در مسیر راهپیمایی، تنها یک اطلاع‌رسانی نظامی نبود، بلکه «بیانه استقلال» بود. رسانه‌های مثل «جینز دینشن» و خبرگزاری رپوترز اذعان دارند، این سلاح‌ها در دشنمنش از منطقه می‌اندازد؛ نشریه‌فاران یلیسی در تحلیلی از راهپیمایی ۲۲ بهمن، به‌نکته‌ای کلیدی اشاره می‌کند: آنها معتقدند که مدل سیاسی ایران یادمانده است «هویت ملی» را با «آرام‌خواهی دینی» در آن قید شده‌است. «ایران دیگر ملک فراثر از یک حمایت سیاسی، یک «قرار ملی» برای

۱۴-F- (تام‌کت) را بدون اجازه مستشاران امریکایی باز کند؛ امروز ایران از «خریدار مصرف‌کننده» به سازنده و صادرکننده» تبدیل شده که لرزه بر تن دشمننش از منطقه می‌اندازد؛ نشریه‌فاران یلیسی در تحلیلی از راهپیمایی ۲۲ بهمن، به‌نکته‌ای کلیدی اشاره می‌کند: آنها معتقدند که مدل سیاسی ایران یادمانده است «هویت ملی» را با «آرام‌خواهی دینی» در آن قید شده‌است. «ایران دیگر ملک فراثر از یک حمایت سیاسی، یک «قرار ملی» برای خود خاطره معاهده‌های ننگین گلستان و ترکمن‌چای را دارد؛ خاطر د زمانی که پادشاهان قاجار و پهلوی با یک تشر سفار تخانه‌های غربی، بخشی از خاک با عزت این کشور را واگذار می‌کردند؛ حضور در ۲۲ بهمن، در واقع امضای دوباره نامهای است که در آن قید شده‌است. «ایران دیگر ملک موروثی هیچ ابرقدرتی نیست!». خبرگزاری NPR (رادیو ملی آمریکا) در یکی از گزارش‌های میدانی خود به این تناقض ظاهری اشاره کرد که چگونه افرادی با وجود گلابه‌های شدید از تورم، همچنان پرچم در دست در میدان آزادی حاضر می‌شوند. پاسخ این سنخیت تاریخی را باید در مفهوم «عزت ملی» جست‌وجو کرد. ملت ایران آموخته‌است که هزینه تسلیم به مراتب بیش از هزینه مقاومت است.

■ **شکار پهلپاد و معکوس سازی قدرت**

برای فهم ابعاد حماسه ۲۲ بهمن امسال، باید حافظه تاریخی ملت را به ۴۰سال پیش ببریم؛ به روزهایی که در جبهه‌های دفاع مقدس، روزمندگان ما برای ابتدایی‌ترین ابزار دفاعی یعنی «سیم‌خاردار» در مضمیقه بودند؛ در آن سال‌ها کشورهای غربی حتی از فروش سیم‌خاردار به ایران، به بهانه «استفاده نظامی» خودداری می‌کردند و ایران ناچار بود این کالا را از بازارهای غیررسمی با چند برابر قیمت تهیه کند. این تصویر را در کنسار واقعیتی بگذارید که در تاریخ قاجار ثبت شده است؛ زمانی که عباس میرزا در میانه جنگ‌های ایران و روس با حسرت خطاب به فرستاده فرانسه گفت: «ما چرا این قدر عقب ماندیم؟ حتی بلد نیستیم لوله تفنگی بسازیم!»

اما نقطه عطف این اقتدار که امسال در ۲۲ بهمن لرزه

۹ جوان

روزنامه جوان | شماره ۷۵۲۰

بر اندام تحلیل‌گران نظامی انداخت، میراث واقعهای در آذر ۱۳۹۰ است. زمانی که پهلپاد فوق‌پیشرفته و رادار گریز امریکایی RQ-۱۷۰ (معروف به جانور قندهار)، از سوی یگان‌های جنگ الکترونیک ایران به سلامت به زمین نشاند شد. در آن زمان، باراک اوباما رسماً درخواست بازگرداندن آن را کرد، اما ایران نه تنها آن را پس نداد، بلکه با یک عملیات پیچیده «مهندسی معکوس» آن را راکبی کرد و نسخه‌های پیشرفته‌تری مانند «شاهد ۱۹۱» و «صاعقه» را تولید کرد که امروز در موزانات جهانی (از خاورمیانه تا شرق اروپا) تعیین‌کننده هستند.

■ **وقتی شکارچی شکار می‌شود**

شکوه این اقتدار تاریخی زمانی به اوج رسید که در گزارش‌های فنی اندیشکده‌های نظامی غرب (مانند JIIS) و رسانه‌هایی چون واشینگتن پست فاش شد که حالا ورق بر گشته است؛ دیگر این ایران نیست که به دنبال کپی‌کاری است، بلکه پهلپادهای خانواده «شاهد» چنان کارایی بالایی در میدان نبرد نشان دادند که بر برخی قدرت‌های جهانی به دنبال الگوبرداری از تاکتیک‌های پهلپادی ایران هستند. این یعنی خروج از «خفت فجری» و ورود به عصر «سیادت تکنولوژیک.» این پیشرفت، صرفاً یک دستاورد نظامی نیست، بلکه یک «برهان قاطع تاریخی» است. مردمی که امسال در ۲۲ بهمن زیر پای پهلپادهای غول‌پیکر خود راهپیمایی کردند، در واقع در حال تشییع جنازه تفکری بودند که می‌گفت: «ایرانی حتی توان ساخت لوله‌نگ را هم ندارد!». این همان جوهره تاریخی است که ۲۲ بهمن ۱۴۰۴ را به مانیفست پیروزی بر یک قرن تحقیر استعماری تبدیل کرد.

■ **۲۲ بهمن و «جنگ روایت‌ها» در عصر دیجیتال**

یکی از نکات مستند و دقیقی که امسال در مطبوعات خارجی مثل گاردین و فضای تحلیلی رسانه‌های منطقه بازتاب داشت، «جنگ روایت‌ها» بود. امسال دشمن با تمام توان رسانه‌ای خود سعی کرد، حضور مردم را «مهندسی شده» یا «کم‌رنگ» جلوه دهد، اما حضور بیش از ۷هزار و ۷۰۰خبرنگار، سدهی در برابر این تحریف تاریخی ایجاد کرد. رسانه‌هایی مانند آناتولی ترکیه به صراحت نوشتند که تنوع لایه‌های ملی- اجتماعی در راهپیمایی امسال (از دهه هشتادها تا بازماندگان نسل اول انقلاب)، نشان‌دهنده یک «انتقال بین‌نسلی» موفق در مفاهیم انقلابی است. این دقیقاً همان جوهره تاریخی است که باید در آن تأکید کرد. تاریخ تنها در گذشته نمی‌ماند، بلکه در حال باز تولید در ذهن نسل‌های جدید است، در حالی که رسانه‌های غرب مدعی منزوی کردن ایران هستند، حضور مقامات بلندپایه و اندیشمندان خارجی در مراسم امسال، بطلاًنی بر این ایده‌آبود. برای مثال، حضور شخصیت‌هایی از «محور مقاومت» و تبریک‌های صریح مقامات روسیه، چین و کشورهای امریکای لاتین (مثل ونزولا و نیکاراگوئه) نشان داد که بلوک‌بندی‌های جدید جهانی محور ۲۲ بهمن «مقتدر» شکل گرفته‌است. این را مقایسه کنید باالواخر دوران قاجار که ایران حتی برای حضور در کنفرانس صلح ورسای (بعد از جنگ جهانی اول) پذیرفته نشد و دیپلمات‌های ایرانی را حتی به اتاق‌های انتظار راه ندادند؛ امروز، بدون حضور ایران هیچ معادله‌ای در غرب آسیا حل نخواهد شد.

■ **تأثیر واقعی یک حضور، بر موازنه‌های جهانی**

آورده راهپیمایی ۲۲ بهمن را باید در پُشت «هیزی‌های مذاکره» جست‌وجو کرد. وقتی آننتویو کورتش (دبیر کل سازمان ملل) پیام تبریک صادر می‌کند یا وقتی رپوترز با دقت جنلی‌متری پهلپادهای نمایش داده شده را آنالیز می‌کند، یعنی آنها پیام «قتدار درون» را دریافت کرده‌اند. واقعیت تاریخی این است که غرب تنها زمانی‌زبان به تک‌ریم می‌گشاید که با یک سد مستحکم برخورد کند. حضور مردم در ۲۲ بهمن امسال، در واقع پشتوانه «قدرت سخت» ایران بود. نفوذ ایران در دریای سرخ و مدیترانه به یک متغیر اصلی تبدیل شده؛ این راهپیمایی به قدرت‌تاریخ غربی فهماند که محاسبات‌شان درباره «فروپاشی از درون» این طبق معمول غلط بوده‌است.

■ **میراثی برای فردا**

۲۲ بهمن، صرفاً یاب‌وختی یک رویداد در بهمن ۵۷ نیست که نقطه تلاقی تمام مجاهدت‌های تاریخی ملت ایران برای رسیدن به استقلال است. از نهضت مشروطه تا ملی شدن صنعت نفت و انقلاب اسلامی تا قاف تبدیل مقدس، همگی در یک هدف بودند: «تعمین سرنوشت ایران و ایرانی به دست ایرانی.» در این نوشتار با استناد به گزارش‌های خبرگزاری‌های معتبر جهانی (از الجزیره تا AFP)، تلاش شد تا نشان داده شود که جهان به‌رغم میل خود ناچار به پذیرش واقعیت تاریخی «ایران مقتدر» شده است. حضور مردم نه یک مانور حکومتی که یک «فراندوم سالا»ه برای صیانت از ایرانی است، دیگرو یک پیش‌قدم در خالت و بیامی است برای سده‌ای که در یک قرن است: «ایران، بازیگر فعال تاریخ است، نه تماشاگر آن» و «السلام.

■ **منابع و ماخذ:**

- گزارش ویژه خبرگزاری AFP از حضور خبرنگاران خارجی در تهران (اسفند ۱۴۰۴).
- تحلیل‌اندیشکده چاتم هاوس در ساره مفهوم قدرت نرم در ایران.
- متن پیام رسمی دبیرکل سازمان ملل متحد به مناسبت سالگرد انقلاب.
- آرشیو خبرگزاری الجزیره انگلیسی درباره پیامدهای منطقه‌ای راهپیمایی ۲۲ بهمن.
- اسناد تاریخی مربوط به دخالت بریتانیا در کودتای ۱۳۳۲ و ۱۳۴۹